

ПЕРШІ ВИПАДКИ ГНІЗДУВАННЯ ОГАРЯ (*TADORNA FERRUGINEA*) В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

А.І. Статива¹, О.Ю. Скляр²

¹ Українське товариство охорони птахів; вул. Зарічна, 29, с. Підставки, Роменський р-н, Сумська обл., 42535, Україна
Ukrainian Society for the Protection of Birds; Zarichna str., 29, Pidstavky, Romny district, Sumy region, 42535, Ukraine

² Гетьманський національний природний парк; вул. Вознесенська, 53-В, м. Тростянець, Охтирський р-н, Сумська обл., 42600, Україна
Hetmansky National Park; Voznesenska str., 53-B, Trostyanets, Okhtyrka district, Sumy region, 42600, Ukraine

✉ А.І. Статива (A.I. Stativa), astat70@ukr.net

First cases of breeding of the Ruddy Shelduck (*Tadorna ferruginea*) in Sumy region. - A.I. Stativa, O.Yu. Skliar. - *Berkut*. 33 (1-2). 2024. - The Ruddy Shelduck was previously only a rare vagrant species in the Sumy region. Since 2015, it has been regularly observed during spring migration in the southern districts. Breeding was confirmed during last years. In June 2023, a pair with 7 chicks was found on a field pond between the town of Velika Pisarivka and the village of Rozsoshi (Okhtyrka district). An another pair with 7 chicks was observed on a pond near the village of Semenivka (Romny district) on June 22, 2024. [Ukrainian].

Key words: fauna, distribution, breeding, chicks.

Огар був раніше лише рідкісним залітним видом на Сумщині. З 2015 р. він став регулярно зустрічатися під час весняної міграції в південних районах. Гніздування було доведено протягом останніх років. У червні 2023 р. пара з 7 пташенятами знайдена на польовому ставку між сел. Велика Писарівка та с. Розсоші (Охтирський район). Іншу пару з выводком із 7 пташенят спостерігали 22.06.2024 р. на ставку біля с. Семенівка (Роменський район).

Ключові слова: фауна, поширення, гніздування, пташенята.

Огар (*Tadorna ferruginea*) в Україні ще недавно гніздився тільки на північному узбережжі Чорного та Азовського морів, у Криму й на сході Луганської області, проте за останні десятиріччя він розселився по всіх південних, східних і деяких центральних областях України (Кузьменко та ін., 2021), зокрема виявлений на гніздуванні на Харківщині (Банік, 2013; Банік, 2014). Дещо пізніше процес гніздової експансії огаря поширився й на південну та східну частини Сумської області, про що свідчать наші спостереження. Залітні птахи неодноразово спостерігалися на Сумщині з 1970-х рр. (Книш, 2001, 2009; Книш та ін., 2006). З 2015 р. огар став регулярно траплятися під час весняної міграції в колишніх Великописарівському і Краснопілському (нині Охтирському й Сумському) районах (Вініченко, 2015; Скляр, Книш, 2016; Скляр та ін., 2018, 2020). Зазвичай окремі пари та невеликі групи огарів з'являлися в першій декаді березня і спостерігалися до першої декади квітня, а починаючи з 2021 р. зустрічаються також упродовж усього квітня та на початку травня. Гніздування вперше вдалося підтвердити в червні 2023 р., коли на польовому ставку між сел. Велика Писарівка та с. Розсоші було відмічено сімейну пару огарів із 7 пташенятами.

В іншому пункті Сумщини в Липоводолинському (тепер Роменському) районі пара огарів уперше спостерігалась у квітні і травні 2021 р. на ставку поблизу с. Колядинець (Статива, 2021). У 2024 р. в цьому ж районі неподалік с. Семенівка огар у польоті відзначений 5.05, а 26.05 під час цілеспрямованого обстеження водойм в околицях цього села на одному із ставів було виявлено пару огарів, які дуже непокоїлися. Спостереженнями з укриття було встановлено, що в парі є пташенята, однак точну їх кількість вдалося встановити лише 22.06 – разом із дорослими огарями на ставу перебувало 7 пташенят, які майже не відрізнялися за розміром від батьків.

Отже, розселення огаря триває й досягло північних областей України.

ЛІТЕРАТУРА

- Банік М.В. (2013): Огар. - Червона книга Харківської області. Тваринний світ. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 291.
- Банік М.В. (2014): Экспансия огаря (*Tadorna ferruginea*) в Харьковской области в 1990–2010-е годы и ее вероятные причины. - Птицы бас. Сев. Донца. Харьков. 12: 184-200.
- Вініченко І.С. (2015): Водно-болотні птахи ставків Краснопілського району Сумської області. - Актуальні проблеми дослідження довкілля. Суми. 1: 27-30.

- Кныш Н.П. (2001): Заметки о редких и малоизученных птицах лесостепной части Сумской области. - Беркут. 10 (1): 1-19.
- Кныш Н.П. (2009): О встречах огаря в Сумской области. - Беркут. 18 (1-2): 76.
- Кныш М.П., Бугайов І.А., Малишок В.М. (2006): Нові дані про деяких рідкісних, маловивчених і залітних птахів Сумської області. - Екологія і рац. природокористування. Суми: СумДПУ. 150-162.
- Кузьменко Т.М., Струс Ю.М., Бронсков О.І. та ін. (2021): Атлас гніздових птахів України. К.: Українське товариство охорони птахів. 1-296.
- Скляр О.Ю., Кныш М.П. (2016): Нові дані по рідкісних та маловивчених видах птахів Гетьманського національного природного парку та його околиць (Сумська область). - Беркут. 25 (1): 15-24.
- Скляр Ю.О., Кныш М.П., Дугіна О.М. (2018): Зустрічі видів тварин, занесених до Червоної книги України, у регіоні розташування Гетьманського національного природного парку (Сумська область). - Мат-ли до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ. К. 2: 258-269.
- Скляр Ю.О., Кныш М.П., Дугіна О.М. (2020): Знахідки рідкісних видів тварин у південній частині Сумської області (2018–2019 рр.). - Знахідки видів рослин, тварин та грибів, що знаходяться під охороною в Україні. Вінниця. 497-502.
- Статива А.І. (2021): Відомості про нові зустрічі «червонокнижних» видів птахів у басейні річки Грунь на Сумщині. - Актуальні проблеми дослідження довкілля. Суми. 106-108.